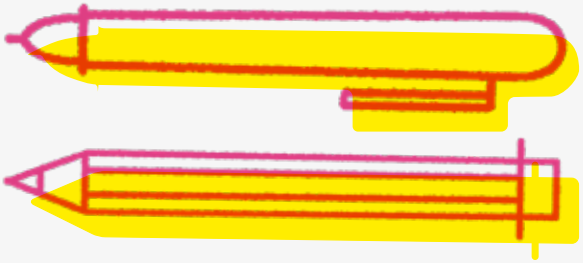
WERKVORMEN
14 TOT 18 JAAR

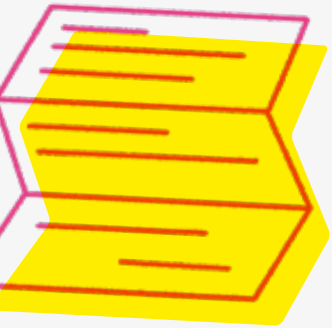

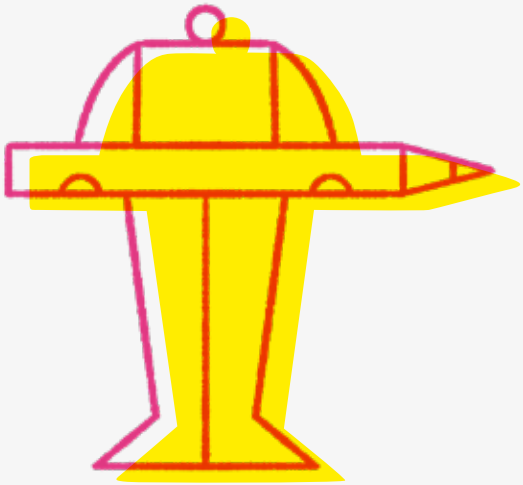
LEERKRACHTEN-GIDS

SCHRIJF-ZE-VRIJDAG
2023-2024

Aan de slag met deze gids

Bedankt dat je meedoet aan de Schrijf-ze-VRIJdag van Amnesty International Vlaanderen. Het is de dag waarop honderden Vlaamse en Brusselse scholen opkomen voor mensenrechten en vele tienduizenden leerlingen schrijven voor gerechtigheid.

Dit schooljaar schrijven we brieven voor Sawyeddollah, Justyna, Rocky en Ahmadreza. Alle vier maken ze groot onrecht mee. Verderop in deze gids lees je meer over hun situatie.

Wil je in de klas dieper ingaan op hun verhalen, dan kan je de educatieve werkvormen uit deze gids gebruiken. De werkvormen zijn een handig instrument om je leerlingen te doen nadenken over recht en onrecht.

Vooraan in de gids vind je uitleg over de Schrijf-ze-VRIJdag, mensenrechten en Amnesty International. Achteraan ontdek je een overzicht van de eindtermen en ontwikkelingsdoelen die aansluiten bij de leerinhouden van de werkvormen.

Op vrijdag 2 februari 2024 doen de meeste scholen mee aan de Schrijf-ze-VRIJdag, maar deelnemen kan om het even wanneer. Elke dag is een goede dag om op te komen voor mensenrechten. Dank je voor je inzet en veel succes en plezier in de klas!

Het Schrijf-ze-VRIJ-team
Amnesty International Vlaanderen

© Lies Engelen

© Lies Engelen

© Lies Engelen

© Pierre Com

INHOUD

DE SCHRIJF-ZE-VRIJDAG

05 Mensenrechten begrijpen, toepassen en verdedigen
06 Wat zijn mensenrechten?
07 Wat doet Amnesty International?

VOOR WIE SCHRIJVEN WE?

08 Maung Sawyeddollah
08 Justyna Wydrzyńska
09 Rocky Myers
09 Ahmadreza Djalali

EDUCATIEVE WERKVORMEN

10 Overzicht
12 Vooraf: Afspraken maken
13 Opwarmer 1: Weetjeshoed
14 Opwarmer 2: Quiz ze vrij
16 Werkvorm 1: #HaltAanHaatspraak
19 Werkvorm 2: Herken de schending
21 Werkvorm 3: Eens of oneens?
23 Werkvorm 4: Poëtisch protest
24 Werkvormen evalueren
24 Eindtermen

BIJLAGEN

DE SCHRIJF-ZE-VRIJDAG

De Schrijf-ze-VRIJdag is een initiatief van Amnesty International Vlaanderen voor basis- en secundaire scholen. Leren over mensenrechten en opkomen voor mensenrechten gaan op de Schrijf-ze-VRIJdag hand in hand. Jaarlijks doen honderden scholen en meer dan 150.000 leerlingen mee.

© Lies Engelen

MENSENRECHTEN BEGRIJPEN, TOEPASSEN EN VERDEDIGEN

Honderden leerkrachten doen mee met de Schrijf-ze-VRIJdag en jij bent er een van. Zo bouw je mee aan een wereld waar de mensenrechten van iedereen worden nageleefd.

Alles begint met de leerlingen bewust te maken over mensenrechten. Je kan daarvoor de vier verhalen gebruiken die centraal staan op de Schrijf-ze-VRIJdag. Die menselijke verhalen zijn een laagdrempelige manier om over mensenrechten en mensenrechtenschendingen na te denken. Welke mensenrechten staan er op het spel? Hoe worden ze geschonden en door wie? Waarom is dat een probleem? Door bij zulke vragen stil te staan, leren de leerlingen mensenrechten beter te begrijpen.

Die kennis werkt empowerend. Als leerlingen mensenrechten begrijpen, kunnen ze die ook toepassen. Een goed begrip van mensenrechten stelt de leerlingen in staat om mensenrechten te respecteren.

Dat alles stimuleert de leerlingen om mensenrechten te verdedigen als die in het gedrang komen. Ze krijgen de nodige inzichten en reflexen mee om mensenrechten op te eisen, voor zichzelf en voor anderen, in hun eigen leefwereld en daarbuiten.

Hoofd, hart en handen

De voorbeeldbrieven en de educatieve werkvormen van de Schrijf-ze-VRIJdag zijn concrete tools daarvoor. Ze geven de leerlingen de kans om actie te ondernemen uit solidariteit met mensen die onrecht meemaken. De brieven en werkvormen prikkelen het hoofd en het hart van de leerlingen en moedigen hen aan om de handen uit de mouwen te steken.

Daarnaast helpt de Schrijf-ze-VRIJdag de leerlingen om enkele persoonlijke competenties te versterken, zoals kritisch denken en omgaan met conflict.

WAT ZIJN MENSENRECHTEN?

Waarom bestaan mensenrechten? Heeft iedereen ze? En kan je ze verliezen? Het zijn enkele evidente vragen van leerlingen wanneer mensenrechten aan bod komen in de klas. De volgende beknopte uitleg helpt je om deze vragen te beantwoorden.

Basisrechten voor iedereen

Mensenrechten zijn basisrechten die alle mensen ter wereld hebben. Je hebt ze omdat je mens bent. Er bestaan tientallen mensenrechten en samen vormen ze een geheel van uiteenlopende voorwaarden om menswaardig te kunnen leven. Mensenrechten beschermen de menselijke waardigheid en gelijkheid. Enkele voorbeelden zijn het recht op leven, het recht op vrije meningsuiting en het recht om niet gediscrimineerd te worden.

Ieder mens heeft mensenrechten. Om het even waar je vandaan komt, hoe je eruitziet, waarin je gelooft … Het maakt niet uit waar je bent, in België of ergens anders: mensenrechten gelden overal. En niemand kan ze van je afnemen, want je houdt nooit op met mens te zijn.

Een overheid kan mensenrechten wel inperken onder strenge en vooraf bepaalde voorwaarden. Zulke inperkingen moeten altijd bij wet voorzien zijn en legitiem, noodzakelijk en proportioneel zijn. Een voorbeeld van een inperking is het verbod op tabaksreclame: het is een inperking van de vrijheid van meningsuiting om de volksgezondheid te beschermen. Er is één recht dat nooit kan worden ingeperkt en dat is het recht om niet gefolterd te worden.

Bescherming tegen de machthebbers

Mensenrechten beschermen mensen in de eerste plaats tegen misbruik door overheden. Overheden van zowat alle landen ter wereld hebben verdragen over mensenrechten gesloten en zijn door die verdragen gebonden. Als een overheid de mensenrechten (vermoedelijk) schendt, dan is het als burger mogelijk om naar de rechter te stappen. Overheden kunnen mensenrechten dus niet zomaar naast zich neerleggen.

Lees meer over de werking en de betekenis van mensenrechten via de QR-code of op www.amnesty-international.be/over-mensenrechten.

Alle mensenrechten zijn even belangrijk

Onze mensenrechten vormen een samenhangend geheel. Er is geen rangorde die bepaalt dat het ene recht belangrijker is dan het andere. Het kan weleens gebeuren dat verschillende mensenrechten met elkaar botsen. Waar eindigt de vrijheid van meningsuiting en begint de bescherming tegen discriminatie bijvoorbeeld? Als verschillende mensenrechten in conflict komen met elkaar, moeten de concrete omstandigheden worden nagegaan en de conflicterende rechten zorgvuldig tegen elkaar worden afgewogen. Een rechter kan in die situatie beslissen welk fundamenteel recht zwaarder doorweegt.

De UVRM als basisinstrument

In 1948 werd de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens aangenomen door de Verenigde Naties. Daarmee werd voor het eerst – niet toevallig kort na de Tweede Wereldoorlog – internationaal erkend dat alle mensen ter wereld fundamentele rechten hebben. Het is zowat de eerste wereldwijde afspraak over mensenrechten. De VN wilden zo vermijden dat de gruwelen van de wereldoorlog en de Holocaust zich ooit nog zouden herhalen.

De UVRM bevat 30 artikelen over mensenrechten op burgerlijk, politiek, sociaal, economisch en cultureel vlak. Vandaag zijn er meer mensenrechten erkend dan er in de UVRM zijn neergeschreven. De UVRM is dus niet 'volledig'. Sommige zaken die vandaag logisch lijken, haalden de finale tekst niet. Je vindt er bijvoorbeeld geen verbod op de doodstraf in terug. Dat komt omdat de opstellers het niet over alles eens raakten en omdat onze samenleving simpelweg geëvolueerd is.

De UVRM is juridisch gezien een verklaring en geen verdrag dat staten bindt. Toch is het een heel belangrijk en gezaghebbend instrument voor de mensenrechten. Het heeft vandaag de status van internationaal gewoonterecht. Bovendien zijn heel wat mensrechten uit de UVRM overgenomen in een reeks internationale verdragen die wel bindend zijn, zoals het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens. Op die manier kan een land toch worden aangesproken als het zich niet aan de afspraken uit de UVRM houdt.

Ontdek de 30 artikelen van de UVRM (vereenvoudigde versie) als bijlage achteraan in deze gids.

© Lorenzo Vanzan

WAT DOET AMNESTY INTERNATIONAL?

Amnesty International kan rekenen op meer dan 10 miljoen supporters in wel 150 landen. Samen vormen we de grootste mensenrechtenbeweging ter wereld. Waar onrecht heerst en mensen onderdrukt worden, komen we in actie: we onderzoeken en documenteren mensenrechtenschendingen, voeren campagnes en lobbyen bij regeringen om mensenrechten te respecteren.

We streven een wereld na waar de mensenrechten van iedereen worden nageleefd. Onze leidraden daarbij zijn de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens en andere internationale mensenrechteninstrumenten. We werken onafhankelijk van regeringen, politieke ideologieën, economisch belang of religie. Het werk van Amnesty International wordt daarom hoofdzakelijk gefinancierd door giften van gewone burgers.

De Schrijf-ze-VRIJdag is een initiatief van Amnesty International Vlaanderen om mensenrechteneducatie te bevorderen. Dit jaar is de Schrijf-ze-VRIJdag aan zijn 33ste editie toe. Via mensenrechteneducatie stimuleren we jonge mensen om te denken, te voelen en te handelen vanuit een mensenrechtenkader.

VOOR WIE SCHRIJVEN WE?

Op de Schrijf-ze-VRIJdag komen we in actie voor mensen die onrecht meemaken. Lees hier de verhalen van Sayweddollah, Justyna, Rocky en Ahmadreza.

© Munir Uz Zaman/AFP via Getty Images

MAUNG SAWYEDDOLLAH

Hij eist compensatie van Facebook voor geweld tegen de Rohingya

Sawyeddollah was 15 jaar toen zijn leven op zijn kop werd gezet. In 2017 moest hij halsoverkop vluchten uit Myanmar voor gruweldaden van het leger tegen de Rohingya-gemeenschap. Duizenden Rohingya werden gedood, gefolterd, verkracht en ontheemd. In de voorafgaande maanden en jaren hadden de algoritmes van Facebook schadelijke anti-Rohingya posts in de hand gewerkt en massaal verspreid. De haatzaaierij op Facebook droeg bij tot het geweld in het echte leven, zo stelt een rapport van Amnesty International. In 2018 gaf Facebook zelf toe dat het te weinig had gedaan om haatzaaierij tegen de Rohingya te vermijden. Sawyeddollah, die al jaren in het Bengaalse vluchtelingenkamp van Cox's Bazar leeft, eist daarom compensatie van Facebook-eigenaar Meta. Hij wil dat Meta onderwijsprojecten in Cox's Bazar helpt betalen. Hij gelooft dat onderwijs zal helpen om de verwoeste levens van de Rohingya-jongeren weer op te bouwen.

© Greet Van Opstal

JUSTYNA WYDRZYŃSKA

Gestraft omdat ze een vrouw helpt die abortus wil

Justyna is een ervaren doula die mensen begeleidt voor, tijdens en na hun zwangerschap. Ze is ook een van de oprichters van het *Abortion Dream Team*, dat het stigma rond abortus in Polen wil doorbreken en hulp biedt aan mensen die een abortus willen. In 2020 nam Ania (schuilnaam) contact op met hen. Ania zat in een gewelddadige relatie en wilde haar zwangerschap beëindigen, maar dat kon wettelijk gezien niet. De Poolse abortuswet is een van de strengste van Europa. Justyna herkende Ania's angst en wanhoop en stuurde daarom abortuspillen op. Voordat Ania ze kon innemen, werden ze onderschept door haar man. Hij stapte naar de politie en in maart 2023 werd Justyna door de rechter veroordeeld tot 8 maanden werkstraf wegens 'hulp bij een abortus'. Als haar straf in beroep wordt bevestigd, zullen zwangere personen minder snel hulp vinden als ze een abortus willen. Abortus zal daardoor niet minder vaak, maar wel onveiliger gebeuren.

© Privé

ROCKY MYERS

Hij kreeg de doodstraf ondanks een twijfelachtig proces

Rocky zit al 30 jaar in de cel in de Amerikaanse staat Alabama, wachtend op zijn executie. In 1991 werd zijn buurvrouw vermoord bij een inbraak en Rocky werd verdacht. Er volgde een zeer twijfelachtig proces. Getuigenissen waren tegenstrijdig en afgelegd onder druk van de politie. Een kroongetuige verklaarde later dat zijn getuigenis vals was. Een videorecorder van het slachtoffer, waarvan Rocky zegt dat hij die op straat had gevonden, was het enige bewijs tegen hem. Toch oordeelde de 12-koppige jury, van wie 11 leden wit waren net als het slachtoffer, dat hij schuldig was. Ze vroegen een levenslange celstraf, die de rechter omzette in de doodstraf. Die praktijk is intussen verboden in Alabama. Rocky werd na zijn veroordeling in de steek gelaten door zijn advocaat, waardoor hij de deadlines miste om beroep aan te tekenen. Het risico is groot dat zijn doodstraf binnenkort wordt uitgevoerd.

© Privé

AHMADREZA DJALALI

Gefolterd, gegijzeld en ter dood veroordeeld

Ahmadreza is een Zweeds-Iraanse wetenschapper die gespecialiseerd is in rampengeneeskunde. Hij heeft een bijzondere band met België, omdat hij gastlessen gaf aan de Vrije Universiteit Brussel. Toen hij in 2016 op werkbezoek was in Iran, werd hij door veiligheidsagenten opgepakt. Maandenlang sloten ze hem op in een isoleercel. Zeven maanden mocht hij niet spreken met zijn vrouw en kinderen. Hij werd fysiek en mentaal gefolterd tot hij "bekende" dat hij een spion was. Na een volstrekt oneerlijk proces werd Ahmadreza in 2017 ter dood veroordeeld. De leiders van Iran gebruiken hem nu om andere landen onder druk te zetten en dreigen hem te executeren als hun eisen niet worden ingelost. Zijn familie leeft al bijna 8 jaar in angst en verdriet, maar ook in de hoop dat op een dag gerechtigheid zal zegevieren.

Schrijf mee en eis gerechtigheid voor Sawyeddollah, Justyna, Rocky en Ahmadreza. Maar vergeet niet: activisme komt uit het hart! Verplicht de leerlingen dus niet om een brief te schrijven als ze niet achter de oproep in de brief staan.

EDUCATIEVE WERKVORMEN

OVERZICHT

De educatieve werkvormen in deze gids doen de leerlingen nadenken over recht en onrecht. Ze laten hen ontdekken waarom mensenrechten belangrijk zijn. Elke werkvorm vertrekt van een van de vier verhalen die op de Schrijf-ze-VRIJdag centraal staan. De werkvormen zijn gebaseerd op participatieve leermethodieken. Die aanpak leert de leerlingen concreet:

- sleutelbegrippen en competenties kennen en de rol van mensenrechten begrijpen in hun leven en de levens van anderen wereldwijd
- een eigen mening vormen, kritisch denken en een diepgaand begrip vormen over de aangereikte situaties en probleemstellingen
- hun verantwoordelijkheidszin en inlevingsvermogen versterken en hun zin voor rechtvaardigheid verder ontwikkelen

Alle filmpjes bij de werkvormen vind je terug op www.amnesty-international.be/schrijfzevrijdag-filmpjes of via deze QR-code.

© Pierre Crom

Je kan elke werkvorm afsluiten met een brief naar de autoriteiten of een solidariteitskaartje. Voorbeeldbrieven vind je apart in het schrijfpakket.

VOORAF
AFSPRAKEN MAKEN p. 12
Een goed klasgesprek vraagt om goede afspraken. Laat de leerlingen zelf afspraken maken om de komende les(sen) in alle vrijheid en veiligheid met elkaar in dialoog te kunnen gaan. Zien ze een verband tussen de afspraken en de mensenrechten uit de UVRM?
10 min

OPWARMER 1
WEETJESHOED p. 13
Ontdek wat de leerlingen al weten over mensenrechten door hun kennis in een grote hoed te verzamelen en daarna klassikaal tevoorschijn te toveren.
20 min

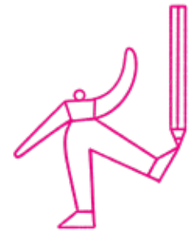
OPWARMER 2
QUIZ ZE VRIJ p. 14
Wat zijn mensenrechten? Wat doet Amnesty International? Hoeveel leerlingen doen mee aan de Schrijf-ze-VRIJdag? In een korte quiz leren de leerlingen een aantal kernprincipes kennen over mensenrechten en de werking van Amnesty International.
20 min

WERKVORM 1
#HALTAANHAATSPRAAK p. 16
Aan de hand van uitspraken op sociale media tasten de leerlingen het spanningsveld af tussen vrije meningsuiting en haatspraak. Ze leren het verhaal kennen van Sawyeddollah, die moest vluchten voor haat en geweld die door Facebook werden aangewakkerd.
50 min

WERKVORM 2
HERKEN DE SCHENDING p. 19
De leerlingen maken kennis met Justyna, die gestraft werd omdat ze een vrouw hielp om haar zwangerschap veilig te beëindigen. Kunnen ze achterhalen welke mensenrechten geschonden worden als iemand de toegang tot veilige abortus wordt ontzegd?
50 min

WERKVORM 3
EENS OF ONEENS? p. 21
Hoe staan de leerlingen tegenover de doodstraf? Tijdens een stellingenspel nemen ze positie in en leren ze kijken naar de doodstraf door een mensenrechtenbril. Het verhaal van Rocky, die na een twijfelachtig proces ter dood veroordeeld werd, maakt de discussie tastbaar.
50 min

WERKVORM 4
POËTISCH PROTEST p. 23
Elke dag kan de laatste zijn voor Ahmadreza, die in Iran ter dood veroordeeld werd na een oneerlijk proces. Laat de leerlingen hun creatiefste ideeën bovenhalen, van poëzie tot pancarten, om te protesteren tegen zijn doodstraf en zijn vrijlating te eisen.
50 min

VOORAF

AFSPRAKEN MAKEN

DUUR
10 minuten

DOELSTELLINGEN
- De leerlingen kunnen samen afspraken maken en die toepassen tijdens de lessen over mensenrechten.
- De leerlingen kunnen benoemen wat ze belangrijk vinden tijdens de lessen over mensenrechten en kunnen dit koppelen aan artikels uit de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens (UVRM).

BENODIGDHEDEN
- Groot blad papier en stift
- Kleefband en een bord om afspraken aan op te hangen
- UVRM (in de bijlage van deze gids of via www.schrijfzevrijdag.be bij 'extra klasmateriaal')

VOORBEREIDING
- Schuif de banken aan de kant en plaats de stoelen in een cirkel. Zorg ervoor dat iedereen elkaar kan zien.
- Voorzie een kopie van de UVRM voor elke leerling.

STAP 1 Intro

⏲ 3 MIN

- Vertel aan de leerlingen dat ze in de komende les(sen) zullen leren over mensenrechten. **Geef wat achtergrondinfo mee over mensenrechten,** zoals dat mensenrechten gelden voor alle mensen, wereldwijd. Licht ook kort het ontstaan van de UVRM toe. Gebruik daarvoor de info op p. 6.
- **Deel een kopie van de UVRM uit** aan elke leerling en projecteer (indien mogelijk) de UVRM op het bord.

STAP 2 Afspraken maken

⏲ 6 MIN

- Vraag aan de leerlingen wat ze nodig hebben om een klasgesprek vlot te laten verlopen. Stel de vraag: **"Wat zou er jou helpen om deel te nemen aan een klasgesprek?"** Noteer de antwoorden kernachtig op een grote flap papier.
- Vraag de leerlingen of ze **hieraan mensenrechten kunnen koppelen** aan de hand van de UVRM. Voorbeelden die je kan toevoegen:

  > Je kiest zelf wat je wel of niet vertelt. Je bent niet verplicht om te antwoorden. Respect voor elkaar is belangrijk, dus luisteren we naar elkaar, zonder te oordelen. We laten elkaar uitspreken voor we reageren. Iedereen is gelijk in de klas (artikel 1 en 19 UVRM).

  > Meningen kunnen verschillen en dat is oké. We veroordelen elkaar niet omwille van een andere mening (artikel 18 en 19 UVRM).

  > We respecteren elkaars privacy: we vertellen niets door (via sociale netwerken, op de speelplaats, in de leraarskamer …). We roddelen niet over anderen die niet aanwezig zijn (artikel 12 en 29 UVRM).

  > Lachen mag, uitlachen niet. We schelden elkaar niet uit en discrimineren elkaar niet (artikel 2 UVRM).

STAP 3 Afspraken ophangen

⏲ 1 MIN

- **Hang de gemaakte afspraken op in de klas.** Vraag kort of de afspraken voor iedereen duidelijk zijn en of er niets ontbreekt.
- Bij elk later groepsgesprek kan je de leerlingen **herinneren** aan de gemaakte afspraken.
- Houdt iemand zich niet aan de gemaakte afspraken? **Verwijs** dan naar wat de klas samen heeft afgesproken, zonder één iemand met de vinger te wijzen.

OPWARMER 1

WEETJESHOED

DUUR
20 minuten

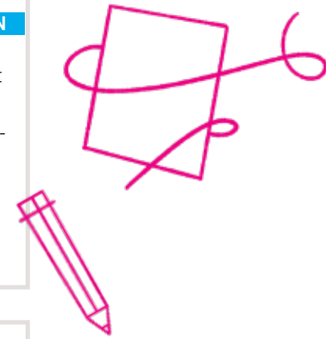
DOELSTELLINGEN
- De leerlingen kunnen na een kort denkmoment opschrijven wat ze al weten over mensenrechten.
- De leerlingen kunnen verwoorden wat ze nog willen leren over mensenrechten.

BENODIGDHEDEN
- Blanco A4-blad per leerling
- Hoed of bokaal om de antwoorden te verzamelen

STAP 1 Waar denk je aan?

⏲ 5 MIN

- **Geef een A4-blad aan elke leerling.** Laat ze dit in 4 of 6 stukken scheuren.
- Vraag de leerlingen om op de stukken papier in enkele minuten **neer te schrijven wat ze al weten over mensenrechten.**
- Ga rond met de hoed of bokaal om de **antwoorden te verzamelen.**

STAP 2 Wat weet je al?

⏲ 10 MIN

- **Haal de briefjes uit de hoed of bokaal en lees ze klassikaal voor** of vraag aan een of meerdere leerlingen om dat te doen.
- Wanneer iets onduidelijk is, vraag aan de leerling om diens antwoord toe te lichten.

STAP 3 Wat wil je nog weten?

⏲ 5 MIN

- **Vraag aan de leerlingen wat ze nog willen bijleren** tijdens de les(sen) over mensenrechten.
- **Laat de klas aan het woord** en noteer de antwoorden voor jezelf, zodat je er de komende les(sen) nog op kan terugkomen.

OPWARMER 2

QUIZ ZE VRIJ

DUUR
20 minuten

DOELSTELLINGEN
- De leerlingen leren een aantal sleutelbegrippen en principes kennen over mensenrechten en Amnesty International.
- De leerkracht leert de voorkennis van de leerlingen kennen over mensenrechten en Amnesty International.

BENODIGDHEDEN
- Een scherm of smartboard om op te projecteren
- Quizpresentatie (PowerPoint op www.schrijfzevrijdag.be bij 'extra klasmateriaal')
- Antwoordkaarten (in de bijlage van deze gids)

VOORBEREIDING
- Druk de antwoordkaarten af en knip ze uit, zodat elke leerling 4 antwoordkaarten heeft.
- Bekijk op voorhand de antwoorden van de quiz in de presentatie.

STAP 1 Intro

5 MIN

- **Deel 4 antwoordkaarten uit per leerling**, zodat elke leerling de antwoordopties 1, 2, 3 en 4 heeft.
- Vertel de leerlingen dat je een quiz zal doen over mensenrechten en over Amnesty International om te kijken **wie wat al weet.**

STAP 2 Quiz

10 MIN

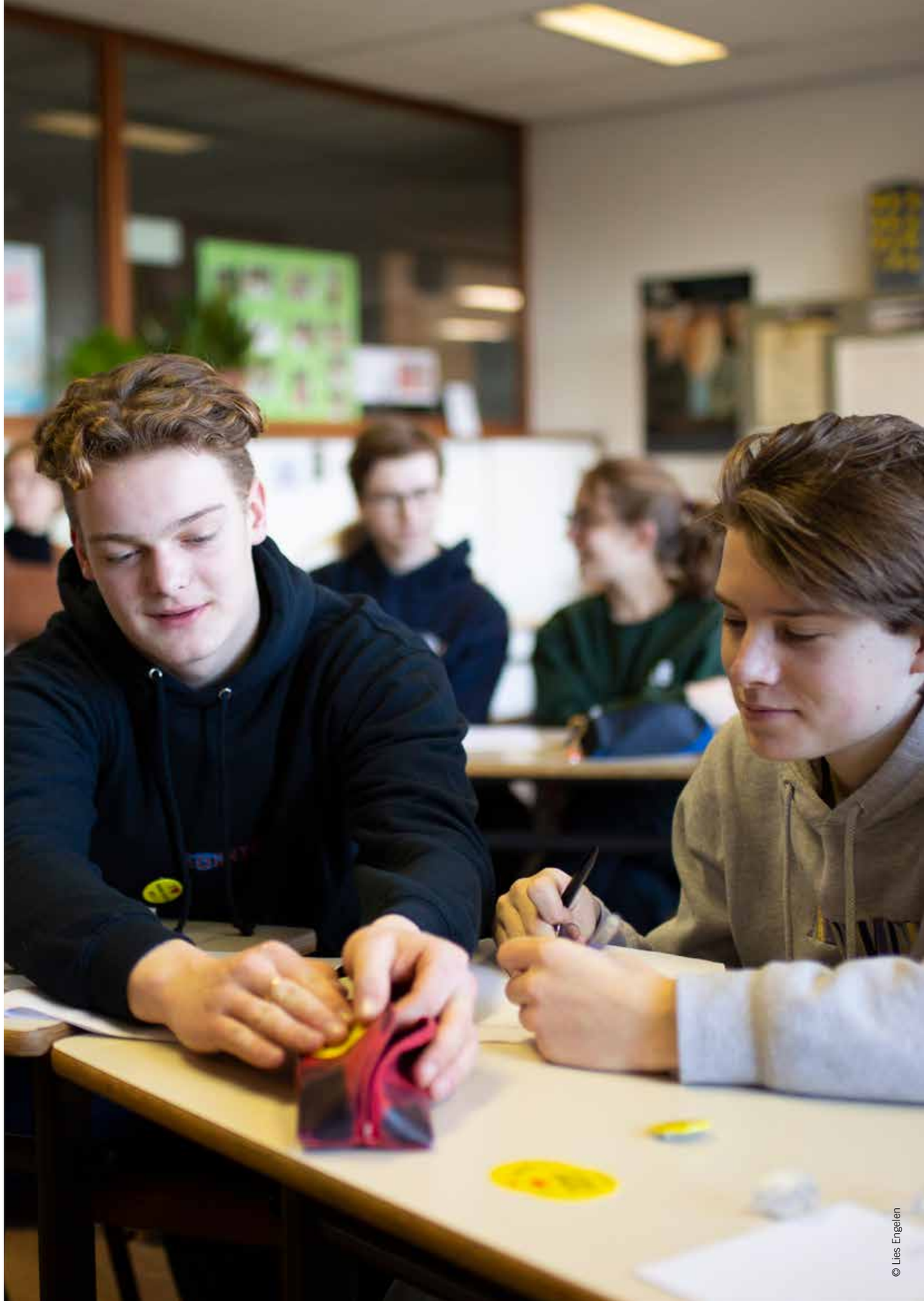
- **Projecteer de quiz** in de klas.
- **Stel klassikaal de meerkeuzevragen** van de quiz.
- Laat de leerlingen **na elke vraag een antwoordkaart in de lucht steken.**
- Ga na wie het juist heeft en wie niet. Vraag aan leerlingen met verschillende antwoorden **waarom ze kozen voor dat antwoord.**
- **Toon het antwoord** op de slide die volgt na elke vraag.
- **Bespreek samen de antwoorden** en ga na of iedereen het antwoord begrijpt en of er nog vragen zijn.

Wil je de quiz iets uitdagender maken? Stel dan nog de bijkomende quizvragen (vanaf slide 16 van de presentatie) die wat moeilijker zijn. Reken hiervoor 5 extra minuten.

STAP 3 Video van Moses

5 MIN

- Eindig de quiz op een hoopvolle noot door de **video van Moses** te tonen (op slide 23 van de presentatie).

© Lies Engelen

WERKVORM 1

#HALTAANHAATSPRAAK

DUUR
50 minuten

DOELSTELLINGEN
- De leerlingen kunnen hun gedrag op sociale media omschrijven.
- De leerlingen kunnen toelichten wat haatspraak is en waarom het schadelijk is.
- De leerlingen kunnen haatboodschappen herkennen en de schadelijkheid ervan inschatten.
- De leerlingen begrijpen door het verhaal van Sawyeddollah welke impact haatspraak kan hebben, en wat de rol is van sociale media daarbij.

BENODIGDHEDEN
- Schrijfgerief
- Werkblad 'Zo gezegd op sociale media' (in de bijlage van deze gids)
- Voorbeeldbrief voor Sawyeddollah
- Video over Sawyeddollah (optioneel, kijk via www.amnesty-international.be/schrijfzevrijdagfilmpjes of de QR-code op p. 10), een scherm en internetverbinding om de video af te spelen
- Bal

VOORBEREIDING
- Voorzie voor elke leerling een werkblad 'Zo gezegd op sociale media'.

KERNBOODSCHAP
- Er is een spanningsveld tussen haatspraak en de vrijheid van meningsuiting, dat vaak zichtbaar is op sociale media.
- Niet alle haatboodschappen zijn wettelijk verboden, maar dat betekent niet dat ze onschadelijk zijn voor de mens en de samenleving.
- Ook (socialemedia)bedrijven hebben een belangrijke verantwoordelijkheid. Ze moeten ervoor zorgen dat ze niet bijdragen tot mensenrechtenschendingen.

STAP 1 Vragenrondje

5 MIN

- **Stel de volgende vragen klassikaal** en laat verschillende leerlingen aan het woord:
  - > Wie gebruikt sociale media?
  - > Wie zit er dagelijks op sociale media?
  - > Wie reageert soms op een post op sociale media?
  - > Wie heeft al eens een reactie gelezen die niet zo vriendelijk of lief was?
  - > Wie heeft al eens gereageerd op zo'n onvriendelijke reactie?
  - > Wie denkt dat sociale media gevaarlijk kunnen zijn? Waarom?
  - > Wie voelt zich soms onveilig op sociale media? Waarom?
  - > Wie vindt dat je zomaar alles mag zeggen op sociale media?
  - > Wie heeft al eens een reactie of een persoon gemeld of gerapporteerd op sociale media?

STAP 2 Wat is haatspraak?

10 MIN

- **Leg uit dat sociale media voor- en nadelen hebben.** Som er enkele op:
  - > Je houdt vlot contact met familie en vrienden, je weet snel wat er in de wereld gebeurt en je kan vliegensvlug een leuke reactie, mening, *meme* of TikTok-dansje delen.
  - > Ook gemene opmerkingen en haatdragende boodschappen zijn snel verstuurd. Die kunnen zeer schadelijk en problematisch zijn. Ze kunnen bv. leiden tot discriminatie en geweld of iemand afschrikken om mee te doen aan het publieke debat.
- **Vraag aan de leerlingen wat 'haatspraak' voor hen betekent.** Laat de leerlingen elkaar aanvullen, zodat de klas tot een **gezamenlijk begrip** komt.

Gebruik de informatie uit het kaderstuk op p. 18 om de antwoorden van de leerlingen aan te vullen indien nodig.

STAP 3 Haatspraak onder de loep

20 MIN

- Deel aan elke leerling een **werkblad 'Zo gezegd op sociale media'** uit met uitspraken die je kan tegenkomen op sociale media.
- Geef de leerlingen 10 minuten om **over elke uitspraak na te denken en op te schrijven waarom, hoe en in welke mate die schadelijk kan zijn** voor een individu of groep.
- **Overloop elke uitspraak klassikaal.** Vraag de leerlingen om hun redenering met de klas te delen.
- **Ga na hoe de leerlingen de oefening ervaren hebben.** Stel vragen als:
  - > Wat vonden jullie van de uitspraken?
  - > Hebben jullie al gelijkaardige reacties gezien op sociale media?
  - > Zijn er reacties die jullie niet beledigend maar grappig vonden?
  - > Vinden jullie dat je alles mag zeggen zolang je het zelf grappig vindt?
- **Vertel dat er een spanningsveld is tussen vrije meningsuiting en haatspraak.** Geef zeker het volgende mee:
  - > Je mening uiten is een mensenrecht.
  - > De overheid mag alleen onder heel strenge voorwaarden de vrijheid van meningsuiting inperken.
  - > Sommige haatspraak is wettelijk verboden (bv. aanzetten tot haat, geweld of discriminatie). Wat er verboden is en welke straf ertegenover staat, moet duidelijk in de wet omschreven staan. Een rechter kan oordelen of een bepaalde uitspraak strafbaar is (in België mag dat enkel achteraf).
  - > Lang niet alle hatelijke boodschappen zijn verboden door de wet, maar dat wil niet zeggen dat ze niet schadelijk zijn. Haatspraak kan vijandelijkheid en polarisatie tegenover bepaalde groepen creëren en wegen op het mentale welzijn.

STAP 4 Het verhaal van Sawyeddollah

10 MIN

- Vertel de leerlingen dat er bij haatspraak op sociale media **verschillende actoren** zijn:
  - > Het doelwit: individu of groep aan wie de boodschap gericht is.
  - > De boodschapper: wie de boodschap uitstuurt, al dan niet anoniem.
  - > De omstaanders: gebruikers van sociale media die de haatdragende boodschap lezen, maar ook de moderators of eigenaars van socialemedia-platformen zoals Facebook, Instagram, TikTok of X (het vroegere Twitter).
- **Leg uit dat online haatspraak extreme proporties kan aannemen** en dat de bedrijven achter de socialemedia-platformen daar een rol in spelen. Gebruik daarvoor de info op p. 18.
- **Lees het verhaal van Sawyeddollah voor** vanop de voorbeeldbrief.
- **Vraag wie Sawyeddollah wil helpen** en stel voor om een brief te schrijven.

Je kan ook een korte video over Sawyeddollah tonen. Je vindt die op www.amnesty-international.be/schrijfzevrijdag-filmpjes en via de QR-code op p. 10.

STAP 5 Evaluatie

5 MIN

- **Evalueer de les aan de hand van een balspel**:
  - > Je gooit een bal in de lucht. Wie de bal vangt, vertelt wat die heeft bijgeleerd. Daarna gooit deze persoon de bal omhoog, zodat het patroon zich kan herhalen.
  - > Laat zo veel mogelijk leerlingen aan het woord.
  - > Deze methodiek laat toe om elkaars mening te leren kennen, maar is niet anoniem en sluit dus geen sociaal wenselijke antwoorden uit.

Wat is haatspraak?

Haatspraak is elke boodschap waarin een groep of een individu wordt aangevallen op basis van een kenmerk (etniciteit, religie, geaardheid …). Het kan gaan om een uitspraak, maar even goed om een reactie op sociale media, een *meme*, een filmpje, een bewerkte foto of nog wat anders. Haatboodschappen zijn vaak veralgemenend (bv. 'dé buitenlanders') en heel negatief en eenzijdig geformuleerd.

Waarom doet iemand aan haatspraak?

Opzettelijk haat verspreiden om de mening van anderen negatief te beïnvloeden kan de reden zijn voor haatspraak. Maar dat is niet noodzakelijk het geval. Zo kan haatspraak ook ontstaan uit kleine frustraties of een persoonlijke ruzie of als grap bedoeld zijn. Soms doen mensen uitspraken waar ze later spijt van hebben.

Wat is de impact van haatspraak?

Haatspraak kan veel schade aanrichten. Niet alle haatboodschappen zijn even extreem, maar dat betekent niet dat sommige haatboodschappen oké zijn. Haatboodschappen kunnen leiden tot een sfeer van vijandelijkheid, polarisatie en onbegrip tegenover bepaalde bevolkingsgroepen. En als je vaak het slachtoffer bent van haatspraak, kan dat een impact hebben op je mentale welzijn. De impact van haatspraak wordt vaak onderschat.

Hoe schadelijk een boodschap precies is, hangt af van verschillende elementen. Er is bijvoorbeeld een verschil tussen een lichte belediging of een oproep tot geweld. Een ongepaste grap in een comedy show is ook anders dan een politicus die bewust schade wil toebrengen aan een bevolkingsgroep. En het ene doelwit is kwetsbaarder dan het andere.

Mag haatspraak zomaar?

Er is een spanningsveld tussen het recht op vrije meningsuiting en haatspraak. Het recht op vrije meningsuiting betekent dat je vrij bent om te zeggen wat je denkt. Het wordt gewaarborgd in verschillende verdragen en wetten. Wel kan de overheid de vrije meningsuiting inperken onder strenge en vooraf bepaalde voorwaarden (legitimiteit, doelmatigheid, noodzakelijkheid en proportionaliteit).

In België is er de antidiscriminatiewetgeving waardoor het verboden is om anderen aan te zetten tot haat, geweld of discriminatie. Voor alle duidelijkheid: 'louter' haatdragende meningen tegenover leden van een bepaalde groep zijn niet verboden. Het moet gaan om meningen met de duidelijke bedoeling anderen aan te zetten om een bepaalde groep te discrimineren, zich vijandig tegenover hen op te stellen of geweld tegen hen te gebruiken, op grond van één of meerdere discriminatiecriteria.

Wat met kwetsende of shockerende meningen?

Kwetsende, schokkende en haatdragende boodschappen zijn in principe niet verboden. Als het niet gaat om de hierboven uitgelegde gerechtvaardigde inperkingen van de meningsuiting zijn ze dus toegelaten. Dat wil niet zeggen dat die boodschappen niet problematisch zijn en dat we er niet op moeten reageren. Integendeel, ze kunnen persoonlijk en maatschappelijk veel schade aanrichten. Dat moeten we als samenleving beseffen en vermijden. Daarvoor zijn educatie, dialoog en uitwisseling essentieel.

Wat is de rol van sociale media?

De bedrijven die eigenaar zijn van de grote socialemedia-platformen zoals Facebook (Meta), Twitter (X) en Google, willen dat gebruikers zo veel mogelijk tijd doorbrengen op hun platformen. Hoe langer gebruikers er actief zijn, hoe meer data ze kunnen verzamelen. Dat is waar ze geld mee verdienen. Hun algoritmes, die bepalen wat we hoofdzakelijk te zien krijgen, zijn er daarom op gericht gebruikers zo lang mogelijk op hun platformen te houden. Zo komt het dat polariserende, opruiende en haatdragende content extra onder de aandacht wordt gebracht.

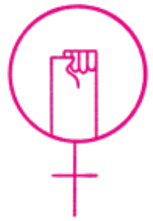
Daar schuilt een groot gevaar in: door haatspraak te laten floreren op hun platformen, kunnen socialemediabedrijven substantieel bijdragen aan geweld in het 'echte' leven. Het is hun verantwoordelijkheid, zoals geldt voor alle bedrijven, om ervoor te zorgen dat ze niet bijdragen tot mensenrechtenschendingen.

Bron voor vragen 1, 2 en 3: www.mediawijs.be/haatspraak. 'Haatspraak' is geen strak afgelijnde juridische term. Daarom gebruiken we voor deze werkvorm de definitie van www.mediawijs.be. Die definitie is ruimer dan wat de Belgische wet strafbaar stelt onder de noemer 'het aanzetten tot haat, geweld en discriminatie'.

WERKVORM 2

HERKEN DE SCHENDING

DUUR

50 minuten

DOELSTELLINGEN

- De leerlingen kunnen het belang van een veilige abortus begrijpen door hun eigen mening te verkennen en te noteren.
- De leerlingen kunnen begrijpen dat geen toegang tot veilige abortus hebben een schending is van verschillende mensenrechten.

BENODIGDHEDEN

- Stapel post-its
- Schrijfgerief
- Bord of smartboard
- Video over Justyna (kijk via www.amnesty-international.be/schrijfzevrijdagfilmpjes of de QR-code op p. 10), een scherm en internetverbinding om de video af te spelen
- UVRM (in de bijlage van deze gids)
- Exit-ticket (in de bijlage van deze gids)

VOORBEREIDING

- Voorzie een kopie van de UVRM voor elke leerling.
- Voorzie een kopie van het exit-ticket voor elke leerling.

KERNBOODSCHAP

- In sommige landen is toegang tot veilige abortus heel beperkt of zelfs onmogelijk.
- Als veilige abortus geen optie is, komen er verschillende mensenrechten in het gedrang.

Abortus: een gevoelig onderwerp

Deze werkvorm is gelinkt aan het verhaal van Justyna en gaat over toegang tot veilige abortus. Het is een thema dat sterke emoties kan oproepen en waarover de meningen ver uiteen kunnen liggen. Om de werkvorm goed te laten verlopen in de klas, is het belangrijk om een veilige en inclusieve omgeving te creëren waarbij respectvol wordt omgegaan met alle overtuigingen en ervaringen. Alleen op die manier kan er meer begrip en empathie ontstaan. Enkele tips die je kan volgen:

> Informeer de leerlingen op voorhand over het thema.

> Anticipeer op mogelijke gevoeligheden in de klas.

> Gebruik respectvolle en niet-veroordelende taal en moedig ook de leerlingen daartoe aan.

> Maak ruimte voor de leerlingen om hun gevoelens en gedachten te uiten, tijdens en na de activiteit.

> Controleer regelmatig of de leerlingen zich op hun gemak voelen. Dat kan via non-verbale signalen, persoonlijke gesprekken of korte pauzes om na te denken.

> Geef leerlingen de kans om zich terug te trekken op elk moment dat ze zich ongemakkelijk voelen.

> Maak jezelf vertrouwd met het onderwerp. Lees het kaderstuk op p. 20 en bekijk het extra klasmateriaal op www.schrijfzevrijdag.be.

> Geef ondersteuning of hulpbronnen aan leerlingen die persoonlijk geraakt zijn door de klasdiscussie. Een handige hulpbron is www.luna.be.

STAP 1 Stelling

15 MIN

- Leg uit dat je **een stelling** zal schrijven of projecteren op het bord.
- **Deel een aantal post-its uit** per leerling.
- Vraag de leerlingen om in een 10-tal minuten **individueel hun mening neer te schrijven** op de post-its over de stelling.
- Schrijf of projecteer de volgende stelling: **"Niemand mag gestraft worden omdat die iemand in nood helpt"**.

STAP 2 Meningen delen

10 MIN

- Laat de leerlingen hun **post-its op het bord** plakken rondom de stelling.
- **Overloop klassikaal** alle post-its en cluster waar mogelijk.
- Vraag aan de leerlingen om **uitleg te geven** bij de uitkomsten van de denkoefening en stimuleer het gesprek.

STAP 3 Het verhaal van Justyna

15 MIN

- Vertel de leerlingen dat ze een **waargebeurd verhaal** zullen bekijken en bespreken waarbij iemand gestraft werd omdat ze iemand anders hielp.
- **Toon de video over Justyna.**
- **Vat kort het verhaal van Justyna samen** en vermeld deze elementen:

> Ze werd gestraft omdat ze een vrouw hielp die haar prille zwangerschap veilig wilde stoppen.

> Ze werd veroordeeld tot een werkstraf van 8 maanden.

> De Poolse abortuswet is één van de strengste van Europa en laat abortus alleen toe in enkele uitzonderlijke gevallen, bv. als het leven van de zwangere persoon in gevaar is.

- Deel aan elke leerling **een kopie van de UVRM uit.**
- Vraag hen **aan te duiden welke mensenrechten er geschonden worden** als iemand geen toegang krijgt tot veilige abortus.
- **Laat enkele leerlingen aan het woord.**
- **Vraag wie Justyna wil helpen** en stel voor om een brief te schrijven.

Gebruik de informatie uit het kaderstuk hiernaast om de antwoorden van de leerlingen aan te vullen waar nodig.

STAP 4 Nabespreking en evaluatie

10 MIN

- **Ga na hoe de leerlingen zich voelen** en of ze nog iets kwijt willen.
- **Doe een klassikale nabespreking of gebruik een exit-ticket:**
  > Deel aan elke leerling een exit-ticket uit.

  > Laat ze het exit-ticket anoniem invullen om sociaal wenselijke antwoorden te vermijden, tenzij ze een gerichte vraag hebben en graag hun naam vermelden.

  > Laat ze hun ticket afgeven op het einde van de les.

Abortus en mensenrechten

Abortus is een medische basisbehoefte voor miljoenen vrouwen, meisjes en andere personen die zwanger kunnen worden. Als de overheid beslist dat veilige abortus geen optie is, dan komen er een heel aantal mensenrechten in het gedrang.

Recht op gezondheid en leven: Als er geen legale en veilige manier is om een zwangerschap af te breken, kunnen mensen zich genoodzaakt voelen om voor een onveilige methode te kiezen, met soms ernstige complicaties of zelfs de dood van de zwangere persoon tot gevolg. Onveilige abortus is een van de vijf belangrijkste doodsoorzaken van moedersterfte in de wereld*.

Recht op een waardig leven: Tegen je wil in een zwangerschap moeten voortzetten, kan aanzienlijke fysieke, emotionele en sociaal-economische gevolgen hebben die het recht op een waardig leven kunnen ondermijnen.

Recht op autonomie en privacy: Elke persoon moet voor zichzelf kunnen beslissen over het eigen leven en lichaam, zonder inmenging van anderen.

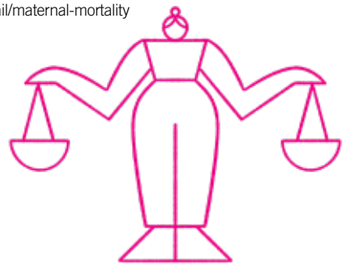
Recht op vrijheid en veiligheid: Soms worden mensen gestraft of gevangengenomen omdat ze een abortus ondergingen of iemand hebben geholpen om een veilige abortus te ondergaan. Dat schendt hun recht op vrijheid. Abortus strafbaar maken stopt abortussen niet, maar maakt ze minder veilig.

Recht op gelijkheid en non-discriminatie en gelijke bescherming door de wet: Beperkende abortuswetten treffen op een onevenredige manier vrouwen, meisjes en personen die zwanger kunnen worden uit bepaalde groepen, zoals bv. mensen die arm zijn en geen geld hebben om naar een ander land te reizen waar veilige abortus wel mogelijk is.

Recht op vrijwaring van foltering en andere vormen van mishandeling: In sommige gevallen is het ontzeggen of uitstellen van een veilige abortus of post-abortuszorg een wrede, onmenselijke en vernederende behandeling. Er kan zelfs sprake zijn van foltering. Het is ook een vorm van gendergerelateerd geweld.

Voor meer feiten en cijfers over abortus, kijk op www.schrijfzevrijdag.be bij ‘extra klasmateriaal’.

*Bron: Wereldgezondheidsorganisatie, https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/maternal-mortality

WERKVORM 3

EENS OF ONEENS?

DUUR
50 minuten

DOELSTELLINGEN
- De leerlingen kunnen begrijpen waarom de doodstraf een mensenrechtenschending is.
- De leerlingen kunnen beargumenteren aan de hand van stellingen waarom de doodstraf een wrede en onaanvaardbare straf is.
- De leerlingen bespreken in een klasdiscussie wat ze kunnen doen als iemand na een twijfelachtig proces ter dood veroordeeld wordt.

BENODIGDHEDEN
- Krijt of tape om een ruimte af te bakenen
- Schrijfgerief
- Voorbeeldbrief voor Rocky
- Video over Rocky (optioneel, kijk via www.amnesty-international.be/schrijfzevrijdagfilmpjes of de QR-code op p. 10), een scherm en internetverbinding om de video af te spelen
- Stukje blanco papier

KERNBOODSCHAP
- De doodstraf is een onaanvaardbare straf. Ze is wreed, onomkeerbaar en helpt misdaad niet beter te bestrijden dan een andere straf.
- De doodstraf gaat in tegen het recht op leven en het recht om niet gefolterd te worden.

STAP 1 Vragenrondje

10 MIN

- Laat de leerlingen nadenken over **een situatie waarin ze zelf gestraft zijn geweest.** Je kan de volgende vragen stellen:
  > Wie van jullie heeft ooit al eens een straf gekregen?

  > Wat was er gebeurd?

  > Waarom heb je straf gekregen?

  > Wie heeft je straf gegeven?
- **Laat de klas kort discussiëren over de vraag:** “Wat is volgens jullie de ergste straf die er bestaat?”

STAP 2 Wat weet je over de doodstraf?

5 MIN

- Vertel de leerlingen dat jullie zullen **stilstaan bij de doodstraf**. Stel de volgende vragen en laat enkele leerlingen antwoorden:
  > Wat is de doodstraf?

  > Wat hebben jullie er al over gehoord?

  > Denken jullie dat de doodstraf bestaat in België? (antwoord: in 1996 werd de doodstraf bij wet afgeschaft, maar in de praktijk dateert de laatste executie in vredestijd al van 1863)

STAP 3 Stellingen

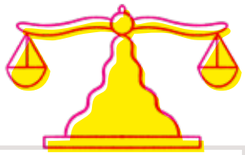
20 MIN

- Zet alle stoelen en banken aan de kant en **maak een lijn in het midden van de klas** met krijt of tape.
- Leg uit dat de leerlingen een **stellingenspel** zullen spelen. Stellingen vind je op de volgende pagina.
- Vraag aan de leerlingen om **zich een mening te vormen per stelling en een positie aan te nemen tegenover de middenlijn:**
  > Eens = links van de lijn

  > Oneens = rechts van de lijn

  > Eens noch oneens = op de lijn
- **Lees de stellingen luidop voor.** Geef de leerlingen even de tijd om over elke stelling na te denken en positie in te nemen.
- **Ga na elke stelling in gesprek met de leerlingen** en vraag waarom ze het eens of oneens zijn.

Je kan de uitleg rechts van de stelling op p. 22 gebruiken ter ondersteuning van het klasgesprek.

Stellingen	Wat zeggen de mensenrechten?
1. Als je iemand vermoordt, dan verdien je het om de doodstraf te krijgen.	Artikel 3 van de UVRM bepaalt dat iedereen recht heeft op leven. De doodstraf staat daar haaks op. De doodstraf schendt ook het recht om geen wrede of onmenselijke straffen te krijgen, zoals bepaald is in artikel 5 van de UVRM. Iemand executeren omdat die iemands leven heeft genomen is wraak, geen gerechtigheid. Een overheid die mensen executeert, doet hetzelfde als wat ze zegt te willen bestrijden: iemand doden.
2. Moordenaars en andere misdadigers hebben geen mensenrechten.	Mensenrechten gelden voor alle mensen. Voor de 'braafste' mensen en voor mensen die iets verkeerds hebben gedaan. Mensenrechten kunnen nooit worden afgepakt: je hebt ze nu eenmaal omdat je mens bent. Dat betekent natuurlijk niet dat je geen passende straf moet krijgen als je de wet hebt overtreden.
3. De doodstraf helpt misdrijven te voorkomen.	Onderzoeken tonen aan dat de doodstraf niet beter werkt om misdrijven te voorkomen dan andere straffen. In landen waar de doodstraf werd afgeschaft, nam het aantal misdrijven niet toe. In sommige landen daalde het aantal misdrijven zelfs, omdat er meer wordt ingezet op preventie. Als een overheid misdadigers executeert, houdt ze in de eerste plaats geweld in stand.
4. Iemand die de doodstraf krijgt, heeft zeker iets verkeerds gedaan. Anders kom je niet in die situatie terecht.	Wereldwijd worden mensen ter dood veroordeeld voor allerlei misdrijven, soms voor situaties of handelingen die helemaal geen misdaad zijn, zoals homoseksualiteit. De doodstraf wordt ook gebruikt door overheden om politieke tegenstanders uit te schakelen, vaak na een oneerlijk proces. Daarnaast houdt de doodstraf altijd het risico in dat onschuldigen worden geëxecuteerd, want geen enkel rechtssysteem werkt feilloos. In de laatste 50 jaar werden in de VS tientallen mensen ter dood veroordeeld van wie achteraf bleek dat ze niets misdaan hadden.

STAP 4 Het verhaal van Rocky

10 MIN

- Stel de volgende vragen en **laat de leerlingen klassikaal discussiëren**:
  - > Wat als jullie de doodstraf bij iemand konden terugdraaien: zouden jullie dat doen? Waarom wel of niet?
  - > Wat zouden jullie doen als iemand de doodstraf krijgt na een twijfelachtig of oneerlijk proces in de rechtbank?
- **Lees het verhaal van Rocky voor** vanop de voorbeeldbrief.
- **Vraag aan de leerlingen wie Rocky wil helpen** en stel voor om een brief te schrijven.

Je kan ook een korte video over Rocky tonen. Je vindt die op www.amnesty-international.be/schrijfzevrijdag-filmpjes en via de QR-code op p. 10.

STAP 5 Evaluatie

5 MIN

- Laat de leerlingen **individueel noteren welke stellingen uit stap 3 ze het moeilijkst te beantwoorden vonden en waarom**. Herhaal indien nodig de stellingen.
- Laat hen hun papier afgeven aan het einde van de les, zodat je kan nagaan of en waarover ze nog verder willen discussieren.

WERKVORM 4

POËTISCH PROTEST

DUUR

50 minuten

DOELSTELLINGEN

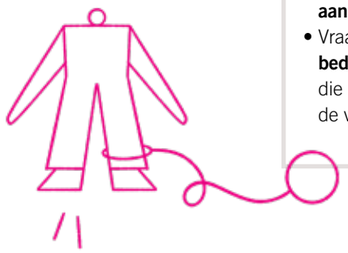
- Leerlingen kunnen zich inleven in een situatie van iemand die onrecht meemaakt.
- Leerlingen kunnen een actie bedenken en uitvoeren om gerechtigheid te eisen.

BENODIGDHEDEN

- Poster van Ahmadreza
- Knutselmateriaal (papier, stiften, potloden, verf, kartonnen borden, spandoeken …)
- Voorbeeldbrief voor Ahmadreza
- Video over Ahmadreza (optioneel, kijk via www.amnesty-international.be/schrijfzevrijdagfilmpjes of de QR-code op p. 10), een scherm en internetverbinding om de video af te spelen

KERNBOODSCHAP

- Soms worden mensen ter dood veroordeeld na een volkomen oneerlijk proces.
- Hoe stiller het is rond de zaak van Ahmadreza, hoe groter het risico dat hij effectief geëxecuteerd wordt. Actie blijft nodig.

STAP 1 Het verhaal van Ahmadreza

10 MIN

- **Toon de poster van Ahmadreza**, zodat de leerlingen zich een voorstelling kunnen maken van wie hij is.
- Vraag aan de leerlingen om hun **ogen te sluiten** wanneer je zo meteen het verhaal van Ahmadreza vertelt.
- **Lees het verhaal van Ahmadreza voor** vanop de voorbeeldbrief.
- Laat de leerlingen hun ogen weer openen en lees het verhaal eventueel een tweede keer voor.

Je kan ook een korte video over Ahmadreza tonen. Je vindt die op www.amnesty-international.be/schrijfzevrijdag-filmpjes en via de QR-code op p. 10.

STAP 2 In actie voor Ahmadreza

40 MIN

- Verdeel de klas in groepjes van **3 à 4 leerlingen**.
- Deel aan alle leerlingen papier en ander **knutselmateriaal** uit.
- Leg uit dat er in België al veel campagne is gevoerd voor de vrijlating van Ahmadreza (via persaandacht, solidariteitswakes, protest voor de ambassade, petitie …) en dat het **belangrijk is dat zijn zaak aandacht blijft krijgen**.
- Vraag aan de leerlingen om een **actie te bedenken** om Ahmadreza vrij te krijgen en die **neer te schrijven of te tekenen**. Geef de volgende tips mee:
  - > Denk heel breed na over hoe jullie de actie willen aanpakken.
  - > Wees creatief!
- **Geef de leerlingen inspiratie** door hen de volgende acties voor te stellen:
  - > Slogans maken en neerschrijven op kartonnen borden.
  - > Een protestlied maken.
  - > Een gedicht schrijven waarin je je verdrietige of hoopvolle gevoelens neerschrijft.
  - > Een tentoonstelling maken in de klas over het verhaal van Ahmadreza.
  - > Een spandoek of affiche maken voor Ahmadreza's vrijlating.
- Help de leerlingen in het creatieve proces. Roepen, gieren, brullen, alles mag!
- Laat de groepjes **hun acties voorstellen** aan de rest van de klas.
- Geef mee aan de leerlingen dat ze ook een brief kunnen schrijven om Ahmadreza te helpen.

Wil je meer informatie over de doodstraf? Lees het kaderstuk op p. 22 en kijk voor meer info op www.schrijfzevrijdag.be bij 'extra klasmateriaal'.

STAP 3 Deel je actie

- **Deel de acties van de leerlingen op sociale media** via de hashtags #schrijfzevrijdag en #freedjalali of stuur ze door naar schrijfzevrijdag@amnesty-international.be met als onderwerp 'Actie voor Ahmadreza'.

WERKVORMEN EVALUEREN

De werkvormen in deze gids helpen de leerlingen om verschillende competenties aan te scherpen en te ontwikkelen, gaande van burgerzin, cultureel bewustzijn en zelfexpressie tot kunnen samenleven en respect en empathie tonen. Hun leerproces evalueren levert waardevolle inzichten op.

Bij elke werkvorm in deze gids vind je daarom een methodiek om de oefening te evalueren. Het gaat niet om summatieve evaluaties met een eindbeoordeling als doel, wel om formatieve evaluaties waarbij je de leerlingen kan begeleiden in hun ontwikkeling en vordering.

De voordelen van evalueren op een rij:

1. Je leerlingen onthouden beter hun nieuwe leerstof en ervaringen als ze terugblikken op wat ze hebben geleerd.
2. Je leert hoe effectief je lessen zijn en of je ze nog beter kan maken.
3. Je toont je betrokkenheid en professionalisme.
4. Je bent extra gemotiveerd als je de positieve resultaten van je lessen ziet.
5. Je kan gemakkelijker conclusies delen met collega's.

Deel je resultaten met Amnesty International Vlaanderen door te mailen naar schrijfzevrijdag@amnesty-international.be, zodat we met jouw feedback het aanbod aan mensenrechteneducatie nog beter kunnen maken. Je kan ook feedback geven via een online enquête waarvoor je in de loop van het tweede semester wordt uitgenodigd.

EINDTERMEN

De werkvormen in deze gids zijn ontwikkeld voor de tweede en derde graad van het secundair onderwijs. Ze komen tegemoet aan verschillende vakoverschrijdende eindtermen, ontwikkelingsdoelen en de sleutelcompetentie burgerschap.

EINDTERMEN SECUNDAIR ONDERWIJS

SLEUTELCOMPETENTIE BURGERSCHAP

> De dynamiek en gelaagdheid van identiteiten duiden
> Omgaan met diversiteit in het samenleven en het samenwerken
> Geïnformeerd en beargumenteerd met elkaar in dialoog gaan
> Actief participeren aan de samenleving, rekening houdend met de rechten en plichten van iedereen binnen de rechtsstaat
> De wederzijdse invloed van maatschappelijke domeinen en ontwikkelingen en de impact ervan op de (globale) samenleving en het individu kritisch benaderen
> Democratische principes en democratische cultuur kaderen binnen de moderne rechtsstaat

ONTWIKKELINGSDOELEN BUITENGEWOON SECUNDAIR ONDERWIJS

OPLEIDINGSVORM 1 EN 2

Ontwikkelingsdoelen 59 en 60

OPLEIDINGSVORM 3

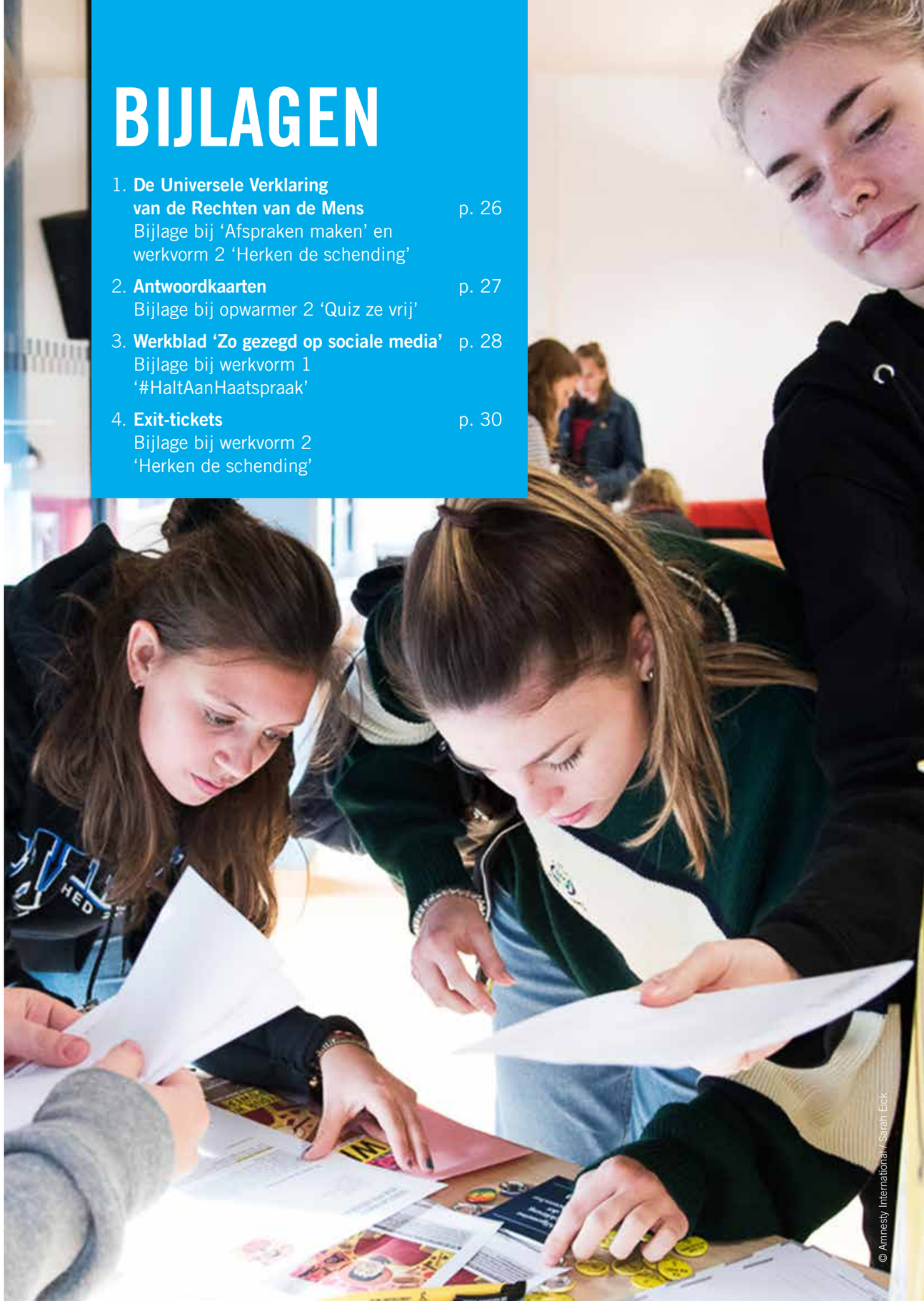
Burgerzin ontwikkelingsdoelen: 1, 7, 8, 9, 41, 42 en 43

OPLEIDINGSVORM 4

Context 3: Sociorelationele ontwikkeling. Vakoverschrijdende eindtermen: 2 en 6
Context 5: Politiek-juridische samenleving. Vakoverschrijdende eindtermen: 3, 4 en 12
Context 7: Socio-culturele samenleving. Vakoverschrijdende eindtermen: 2, 3 en 4

BIJLAGEN

1. **De Universele Verklaring van de Rechten van de Mens** p. 26
   Bijlage bij 'Afspraken maken' en werkvorm 2 'Herken de schending'
2. **Antwoordkaarten** p. 27
   Bijlage bij opwarmer 2 'Quiz ze vrij'
3. **Werkblad 'Zo gezegd op sociale media'** p. 28
   Bijlage bij werkvorm 1 '#HaltAanHaatspraak'
4. **Exit-tickets** p. 30
   Bijlage bij werkvorm 2 'Herken de schending'

© Amnesty International / Sarah Eick

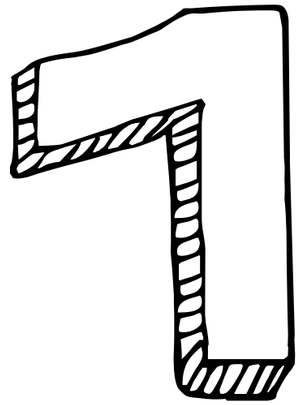
DE UNIVERSELE VERKLARING VAN DE RECHTEN VAN DE MENS

1. Alle mensen worden vrij en met gelijke rechten geboren.
2. Iedereen heeft recht op alle rechten, ongeacht of je jong of oud bent, man of vrouw, welke huidskleur je hebt, in welke godsdienst je gelooft of welke taal je spreekt.
3. Je hebt recht op leven in vrijheid en veiligheid.
4. Slavernij is verboden.
5. Folteren is verboden.
6. Je hebt recht op dezelfde bescherming als iedereen.
7. Iedereen moet volgens de wet op dezelfde manier behandeld worden.
8. Je hebt het recht om hulp te vragen van een rechter, als je vindt dat je volgens de wetten van je land niet goed wordt behandeld.
9. Niemand heeft het recht om je zonder goede reden gevangen te zetten of het land uit te sturen.
10. Je hebt recht op een eerlijke en openbare rechtszaak met een onafhankelijke rechter.
11. Je bent onschuldig tot je schuld bewezen is. Je hebt het recht om je te verdedigen tegen beschuldigingen.
12. Je hebt recht op privacy. Je hebt recht op bescherming als iemand je lastig valt, je brieven opent of kwaad van je spreekt.
13. Je hebt het recht om te gaan en te staan waar je wilt, in eigen land en in het buitenland.
14. Als je slachtoffer wordt van mensenrechtenschendingen, heb je het recht om naar een ander land te gaan en dat land te vragen om jou te beschermen.
15. Je hebt recht op een nationaliteit.
16. Je hebt het recht om te trouwen met wie je wil en een gezin te stichten.
17. Je hebt recht op eigendom en niemand mag je bezittingen zonder goede reden afnemen.
18. Je hebt recht op vrijheid van gedachte, geweten en godsdienst.
19. Je hebt recht op vrijheid van mening en meningsuiting.
20. Je hebt het recht om bijeen te komen en je te verenigen.
21. Je hebt het recht om deel te nemen aan de politiek van je land.
22. Je hebt recht op maatschappelijke zekerheid en het recht om jezelf te ontwikkelen.
23. Je hebt recht op werk naar keuze en een rechtvaardig loon voor je werk.
24. Je hebt recht op rust, vrije tijd en betaalde vakantie.
25. Je hebt recht op alles wat nodig is om ervoor te zorgen dat je niet ziek wordt, geen honger hebt en een dak boven je hoofd hebt. Moeder en kind hebben recht op bijzondere zorg en bijstand.
26. Je hebt recht op onderwijs.
27. Je hebt het recht om te genieten van kunst, cultuur en wetenschappelijke ontwikkeling.
28. Alle regeringen moeten ervoor zorgen dat de mensenrechten worden nageleefd.
29. Je hebt ook plichten tegenover de mensen om je heen, zodat ook hun mensenrechten kunnen worden beschermd. De wetten in je land mogen niet ingaan tegen deze mensenrechten.
30. Geen enkel land en geen enkel mens mag proberen om de rechten te vernietigen die in deze Verklaring staan.

Wist je dat ….

… de meeste landen van de wereld beloofd hebben om de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens (UVRM) na te leven? Het gaat om alle leden van de Verenigde Naties. De UVRM werd door de VN aangenomen in 1948 en bevat 30 artikelen die de rechten van de mens bepalen op burgerlijk, politiek, sociaal, economisch en cultureel vlak.

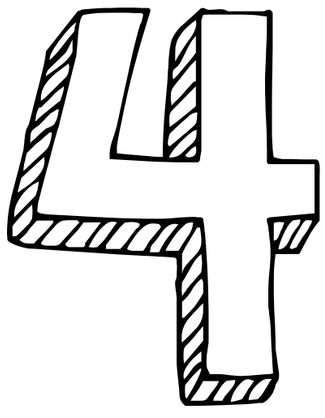
QUIZ ZE VRIJ

QUIZ ZE VRIJ

QUIZ ZE VRIJ

QUIZ ZE VRIJ

ZO GEZEGD OP SOCIALE MEDIA

Ben jij al haatboodschappen tegengekomen op sociale media? De kans is groot. Hierna vind je een aantal zulke (verzonnen) boodschappen. Lees ze en beantwoord de volgende vragen: vind je deze uitspraak schadelijk voor een persoon of een groep van personen? Waarom? In welke mate? Schrijf je antwoord onder elke uitspraak.

"Vrouwen zijn niet gemaakt om te gaan werken. Ze zouden beter thuisblijven en voor de kinderen zorgen."

"Antivaxers zijn ziek en moeten oprotten."

"Er is geen enkele voetballer met verstand in zijn kop. Het enige wat ze kunnen, is dure auto's kopen met alle miljoenen die ze verdienen."

"Het koningshuis kost de belastingbetaler alleen maar geld. Wie helpt mee de koning uit de weg ruimen?"

"Alle Vlamingen zijn racisten."

"Zoon voor 4de keer geschorst op school! Ik ga die school in de fik steken en de directeur wat aandoen, ik zweer het!"

"Wat een lelijke foto van je. Je zou beter geen foto's meer delen want ze verpesten enkel mijn mooie feed."

"Geen nieuw opvangcentrum in mijn wijk! Alleen maar miserie voor de buurt."

"Beelden van de Pride gezien op het journaal ... Man, doe toch normaal zeg."

"Waarom moeten gepensioneerden altijd op het spitsuur de bus nemen? Ze hebben alle tijd, maar op het moment dat iedereen naar school moet, nemen zij alle plaats in met hun karretjes!"

EXIT-TICKETS

EXIT-TICKET

Noteer 1 iets dat je hebt onthouden over het verband tussen abortus en mensenrechten:

Noteer 1 iets uit deze les dat je zeker zal bijblijven:

EXIT-TICKET

Noteer 1 iets dat je hebt onthouden over het verband tussen abortus en mensenrechten:

Noteer 1 iets uit deze les dat je zeker zal bijblijven:

COLOFON

Deze leerkrachtengids is een uitgave van Amnesty International Vlaanderen en maakt deel uit van het educatief materiaal voor de Schrijf-ze-VRIJdag in 2023-2024.

Werkten mee
Valerie De Marie, Emmelien Maus, Nieke Nouwen, Laetitia Nsiona, Jan Pollet en Griet Ryckeboer

V.U.
Wies De Graeve, Goffartstaat 32, 1050 Brussel
0418.308.243 RPR Brussel

Vormgeving
Patricia Kempeneers (Little Miss Victoria)

Illustraties
Zinzi Moons

Druk
Zwartopwit

© Foto's
Amnesty International, tenzij anders vermeld

Vragen of opmerkingen over de Schrijf-ze-VRIJdag?
Contacteer het Schrijf-ze-VRIJ-team via
schrijfzevrijdag@amnesty-international.be

Willen je leerlingen meer?
Zijn je leerlingen gemotiveerd om zich vaker in te zetten voor mensenrechten, dan kunnen ze het Schrijf-ze-VRIJ-team contacteren via schrijfzevrijdag@amnesty-international.be. We helpen graag met extra ideeën. Na de secundaire school kunnen ze aansluiten bij de jongerenwerking van Amnesty Vlaanderen (contact via isciane.nimpagaritse@amnesty-international.be).

Volg ons
www.amnesty-international.be
Facebook.com/amnestyvl
Twitter.com/amnestyvl
Instagram.com/amnestyvlaanderen

RECYCLED
Papier gemaakt van gerecycled materiaal
FSC® C015373
FSC www.fsc.org

CO_2-neutraal gedrukt door zwartopwit

SCHRIJF-ZE-VRIJDAG

De Schrijf-ze-VRIJdag is een initiatief van Amnesty International Vlaanderen voor basis- en secundaire scholen. Leren over mensenrechten en opkomen voor mensenrechten gaan op de Schrijf-ze-VRIJdag hand in hand. Jaarlijks doen honderden scholen en ruim 150.000 leerlingen mee.

SCHRIJF-ZE-VRIJDAG

AMNESTY INTERNATIONAL

BEDANKT DAT JE OPKOMT VOOR MENSENRECHTEN!